

”Jeg ønsker sgu ikke for nogen, at de får et barn med Downs syndrom, for det er en krise i livet, og det er en sorg, man skal igennem. Men objektivt set ligger der nogle kvaliteter i det menneske, som er fantastisk til at vise glæde, fantastisk til at give knus og fantastisk til at opleve verden og andre mennesker uden nogen bagtanker.”

Jan Gintberg

etik... 2012

Hvornår er et liv værd at bringe til verden? Hvad er et godt liv?

Piger, der fødes med Turners Syndrom bliver kun ca. 147 cm høje og kan have medfødte hjerte- eller nyrefejl. De udvikler sig lidt senere end jævnaldrende og kan kun få børn vha. kunstig befrugtning. Syndromet er ikke arveligt. De fleste turnerpiger lever et relativt set helt normalt liv. De fleste forældre, der ved fosterscanning får konstateret Turners Syndrom, vælger abort.

etik... 2012

Hvad taler for og imod abort i sådan et tilfælde? Er der nogen børn, der ikke er plads til i det moderne samfund? Hvad er kriterierne for et godt liv?

En kollega drikker for meget. Hun møder nogle gange påvirket op på arbejdspladsen, og både arbejde og helbred lider under det. Ledelsen, som godt kender til problemet, vender det blinde øje til.

etik... 2012

Tager du selv affære?
Hvordan?
Hvorfor/hvorfor ikke?

”Vi havde været mange bekymringer foruden, hvis for eksempel ansatte i den finansielle sektor havde ytret sig om noget af det, der foregik i bankerne. Og det samme om den ydelse, som borgerne får i den offentlige sektor”

Bente Sorgenfrey, formand for FTF

etik... 2012

Hvad vejer tungest:
Loyalitet mod arbejdsgiveren eller pligten til at give offentligheden kendskab til problematiske forhold?

En ven fortæller dig, at han ikke kender sin biologiske far, fordi han er blevet undfanget ved kunstig befrugtning med en anonym sæddonor. Han er frustreret og vred over, at han aldrig får mulighed for at undersøge sit ophav pga. anonymiteten og vil gerne have lavet loven om, selvom det taler imod hans egen eksistens. Han synes, der bliver taget for meget hensyn til ufrivilligt barnløse og ikke tænkt nok på barnets tarv.

etik... 2012

Hvordan kan samfundet tilgodese både barnets og de voksnes behov?

Din far får konstateret uhelbredelig kræft og har højst 2 år tilbage at leve i. Han har det fint, men da han begynder at blive meget syg, ønsker han ikke at leve mere, at have smerter og være til besvær. Han beder dig om at hjælpe ham til at dø, inden det bliver for slemt.

etik... 2012

Hvad gør du? Hvad taler
for og imod den aktive
dødshjælp?

Din veninde er 23 år, går til fest, møder en tilfældig fyr, som hun ved et uheld bliver gravid med. Hun spørger dig om råd.

etik... 2012

Hvilke overvejelser gør du dig om at din veninde kan få abort? Hvad taler for og imod? Hvordan vurderer I en kvindes rettigheder i forhold til et fosters?

Det er teknisk muligt at klonе menneskeceller med henblik på at frembringe organer eller celler til brug for sygdomsbehandling. Ved kloningen fremstiller man et menneskefoster, hvis celler og organer man kan anvende. Det er ikke meningen, at fostret skal blive til et menneske.

etik... 2012

I hvor høj grad har et foster en menneskelig status?
Er det i orden at anvende klonede menneskeceller til at frembringe menneskedele til sygdomsbehandling?

Din søn er syg på grund af en dårlig nyre. Han er ofte i dialyse, hvilket gør ham meget træt. En nyretransplantation vil kunne hjælpe ham til et bedre liv. Der er lang ventetid på en ny nyre i Danmark. Det er ikke ulovligt at rejse til udlandet for at købe sig til en transplantation. Der er mange fattige, men raske i u-landene, der sælger et organ for at få penge.

etik... 2012

Hvilke etiske overvejelser gør du omkring at rejse til et u-land for at give din søn en nyretransplantation? Hvilke overvejelser vejer tungest?

I Danmark kan man tilmelde sig organdonorregistret. Man udfylder også et kort til tegnebogen, hvor man specificerer, om man giver fuld eller begrænset tilladelse, og om pårørende skal acceptere donationen. Man kan også modsætte sig, at ens organer anvendes til donation.

etik... 2012

Hvilke overvejelser kan begrunde et nej til organ-donation? Hvilke kan begrunde et ja?

Din ven på 45 år har haft sklerose i flere år. Han har i mange måneder lidt af svære depressioner som følge af sygdommen, som har ændret ham meget. Hans hustru betror sig til dig med sine tanker om at forlade ham. Sygdommen og de negative tanker er for svære at leve med.

etik... 2012

Hvad vil du råde veninden til? Hvordan vurderer du solidariteten i ægteskabet overfor ansvaret for kvinden selv?

Rotter er skadedyr. De må betegnes som sådan, fordi de udgør en sundhedsrisiko for mennesker, og fordi de øver skade på bygninger, rør osv. Man kan fange rotter med fælder eller med gift. Problemet med rottegift er ofte, at den er langsomt virkende, idet den virker ved at give rotten indre blødninger.

etik... 2012

Hvornår må man give køb på dyrevelfærden? Når menneskeliv er i fare? Når menneskers bekvemmelighed er i fare?

En ko udleder 19,1 kg. CO₂
pr. kg. kød.

En kylling udleder 3,1 kg. CO₂
pr. kg. fersk kød.

Koen er det dyr, der har den bedste velfærd i dansk landbrug. Kyllinger har den dårligste velfærd blandt dyr i dansk landbrug.

etik... 2012

Hvad betyder mest?
Dyrevelfærd eller klodens
klima?

Dit barn på 10 år har snart fødselsdag og ønsker sig en smartphone. Flere af de andre børn i klassen har smartphone, men der er også mange, der ikke har, blandt andet fordi de er meget dyre.

etik... 2012

Hvad vejer tungest: Dit barns ønske om et smart stykke legetøj, som kan bruges til både leg og læring, eller hensynet til fællesskabet klassen, der risikerer at blive delt op i, hvem der har råd, og hvem der ikke har?

I Afrika bliver enorme landområder opkøbt af multinationale selskaber eller fremmede stater, fx fra EU, til dyrkning af afgrøder til efterspurgt biobrændsel. Det er bedre for klimaet end fossile brændstoffer. Opkøbene går ud over lokale bønder, der af nød sælger deres landbrugsjord og dermed deres levebrød, samtidig med at fødevarepriserne stiger, idet landbrugsjorden ikke bliver brugt til fødevareproduktion.

etik... 2012

Hvad er vigtigst:
At bremse klimaforandring-
erne eller de lokales
ret til mad?

Du opdager, at din nabo smider store mængder haveaffald i en nærliggende skov.

etik... 2012

Hvad gør du:
Taler med naboen eller
melder forseelsen til politiet?

Voldelige computerspil beskyldes ofte for at kunne føre til voldelig adfærd, men forskning viser, at den negative effekt er minimal. Kun en lille gruppe, som i forvejen har anlæg for både depression og aggressiv adfærd, viser sig faktisk at reagere negativt på voldelige spil.

etik... 2012

Skal ekstremt voldelige computerspil forbydes?

En medarbejder hos SKAT har brugt Facebook til at undersøge en kvindes skatterelevante forhold. Kvinden klagede, da hun mente, SKAT gik for tæt på hendes privatliv. Folketingets ombudsmand afgjorde, at når man har en åben profil på Facebook, svarer det til, at man hænger oplysningerne op et offentligt sted. Så er oplysningerne offentligt tilgængelige, og myndighederne må gerne bruge dem.

etik... 2012

Hvornår er det i orden, at myndighederne indhenter oplysninger om borgerne fra personlige profiler på de sociale medier? Hvor meget vejer fællesskabets interesser i forhold til den enkeltes retssikkerhed?

Din søn skylder 7.000 kr. til en narkopusher, som er rocker. Han bliver truet med tæsk, hvis han ikke betaler, men han har ingen penge, så han kommer til dig.

etik... 2012

Betaler du hans gæld til rockeren, eller melder du forholdet til politiet?

Din genbo er ved at få bygget ny udestue, og du har mistanke om, at håndværkerne arbejder sort, fordi de altid kommer på underlige tidspunkter.

etik... 2012

Hvad gør du: Melder du
naboen til skattevæsenet?
Hvad taler for og imod?

Din mor er 76 år og syg af kræft. Hun har været inde og ude af hospitalet flere gange og vil ikke kunne klare sig selv alene derhjemme de næste 4-5 måneder, mens hun kommer sig efter den seneste behandling. Hun får flere tilbud om pleje, som du ikke finder acceptable.

etik... 2012

Hvad gør du: Arrangerer du pleje i din egen familie eller accepterer du kommunens plejetilbud?

Reality TV er konkurrenceprogrammer, der forsøger at fremstille virkeligheden. Fælles for dem er, at deltagerne er almindelige mennesker, og at deltagerne selv skal stemme hinanden ud af konkurrencen efter smag, behag og taktik.

etik... 2012

Er det etisk set i orden med et TV program, hvor deltagerne skal stemme hinanden hjem?

Du møder en fattigt udseende mand på gaden, som spørger, om du vil låne ham et par kroner til en busbillet. Han lugter lidt og rækker en hånd i en hullet strikvante frem.

etik... 2012

Hvad gør du: Giver ham lidt småpenge? Køber ham en busbillet? Går forbi og lader som om, han ikke er der? Beder ham tage sig sammen og få et arbejde?

En af dine venner har efter en undersøgelse fået oplyst, at hun bærer gener, som tyder på høj risiko for brystkræft i hendes familie.

etik... 2012

Hvad taler for/imod, at hun deler denne viden med sine slægtninge?

Din lokale præst skjuler to irakiske flygtninge i sin bolig. Du har fået kendskab til det, fordi du har set dem ved en tilfældig lejlighed.

etik... 2012

Hvad gør du: Melder præsten og flygtningene til politiet eller holder mund? Hvad gør du, hvis andre spørger, om du kender til foretagendet?

Den 22. juli 2011 eksploderer en bombe i Oslo, og 8 mennesker bliver dræbt. Få timer efter er gerningsmanden på øen Utøya, hvor han skyder og dræber 69 unge deltagere i en politisk sommerlejr. Efterfølgende bliver gerningsmandens person behandlet grundigt i pressen, hvor hans liv, politiske observans og motivation for massakren fremstilles.

etik... 2012

Hvordan kan man skelne mellem, hvad der er nødvendig oplysning om sagen og hvad der risikerer at fremme gerningsmandens sag?

En mand har lungekræft. Han har røget i 40 år og dyrker ikke motion. En kvinde har kræft i lever og æggestokke. Hun har aldrig røget og lever med motion og sund kost. Begge har brug for akut operation, men der er kun kapacitet til at behandle en patient ad gangen.

etik... 2012

Ud fra hvilke kriterier skal lægerne prioritere, hvem der skal opereres først?

En ung mand bliver dræbt under en militær aktion i Afghanistan. En avis opsøger mandens forældre, som grædende anklager politikere for at være krigsgale, og siger at deres søn gik i krig imod deres vilje. Da de ser avisen næste dag, fortryder de, at de lod sig interviewe.

etik... 2012

Hvilket ansvar har medierne for at beskytte de mennesker, de involverer? Er der andre (politikere, politiet), der har et etisk ansvar, for at folk ikke ufrivilligt udleverer sig selv i offentligheden?

Din ven skriver meget intimt i sine statusopdateringer på forskellige sociale netværk. Fx når han går fra kæresten og hvorfor, om han er sygemeldt fra arbejde og om sit had mod miljøsvin. Da han har et bredt netværk, vurderer du, at han kan skade sig selv med sin åbenhed i forhold til arbejde og venskaber.

etik... 2012

Hvad gør du: Fortæller din ven, at han overskrider grænsen mellem privat og offentligt liv? Eller ingenting, fordi det er hans eget ansvar? Hvem har ansvaret for at undervise i fornuftig adfærd i det offentlige rum?

Du opdager tilfældigt, at din ven er
sin kone utro.

etik... 2012

Taler du med din ven om det,
siger du det til konen, eller
blander du dig udenom?

En indflydelsesrig politiker bliver udstillet i pressen for ikke at passe sine møder. Du er journalist og opdager, at politikerens barn er indlagt på psykiatrisk hospital. Du ved, at hvis dit medie bringer historien, vil barnet blive fremhævet af den samlede presse – muligvis til skade for barnet.

etik... 2012

Vil du opfordre redaktionen til at bringe historien i offentlighedens interesse eller vil du forsøge at beskytte barnet fra pressedækningen?

Du arbejder i en afdeling med knap 20 medarbejdere. I har fået ny chef, der er kendt som en skarp og dynamisk leder, især når medarbejderne er enige i hans tilgang til arbejdet. Chefen bruger tit ironi og hånlige kommentarer over for medarbejderne, hvis de laver fejl. Din kollega er blevet hængt ud på personalemøde to gange og har nu sygemeldt sig. Han fortæller dig, at han føler sig mobbet af andre i afdelingen som går med på chefens grove omgangstone.

etik... 2012

Hvad siger du til din kollega?
Går du til chefen på hans
vegne? Taler du med de andre
kolleger om det?

Stofmisbrugere er afhængige af daglig heroin. For at få råd til det, begår de kriminalitet. Staten vil gerne nedbringe omfanget af både kriminalitet og narkomani.

Med indlæggelse og afgiftning kan et antal stofmisbrugere blive helt stoffri. Med indretning af fixerum og uddeling af gratis heroin under rene, kontrollede forhold kan et langt større antal undgå kriminalitet og andre risici.

etik... 2012

Hvorledes skal statens penge prioriteres: Til afgiftningsophold for få eller til gratis heroin og fixerum for mange?

En veninde fortæller dig, at hun bliver slået af sin kæreste, især når han er fuld. Hun ønsker ikke at anmelde det. Hun ønsker heller ikke at forlade ham. Du opfatter alligevel hendes henvendelse som et råb om hjælp.

etik... 2012

Hvad gør du: Prøver du at overbevise hende om at melde det til politiet eller gå fra kæresten? Går du selv til politiet?

I 2011 blev Osama bin Laden, leder af terrornetværket Al Qaeda, likvideret af amerikanske soldater. Han var angiveligt ubevæbnet og kunne være blevet taget til fange og sat for en domstol. Hvis dette er tilfældet, er det en overtrædelse af Genèvekonventionen.

etik... 2012

Hvilke motiver kan amerikanerne have haft for at handle, som de gjorde? Er der situationer, hvor internationale konventioner må suspenderes?

Du er læge og står med en akut patient, der har været ude for en ulykke, og som har brug for blodtransfusion. Han er bevidstløs, men af hans personlige ejendele fremgår det, at han er Jehovas vidne og derfor kan formodes at ville modsætte sig at modtage blod. Det er ikke muligt at komme i kontakt med hans pårørende.

etik... 2012

Hvad gør du?

etiske dilemmaer

en landsomspændende
samtaledag

arrangeret af Grundtvigsk Forum
læs mere på www.grundtvig.dk